

Ilmategijate ühed parimad abilised

Ükski iseseisev riik ei saa läbi ilmateenistusest, veelgi enam – iseseisvuse näitajaiks olevat eeskätt oma kaitseväge ja ilmategijad. Seda teati juba 94 aastat tagasi.

Ain Kallis

On inimesi, kes oskavad kohalike tunnuste ja loodusemärkide järgi ilma ennustada. Võiks küsida, milleks siis veel riiklik ilmateenistus. Viimase ees on väga tõsised ülesanded – aidata tagada auto-, laeva- ja lennuliikluse ohutust, teenindada põllumajandust jne.

Vaatluste selgroog

Inimestel on tänapäeval muidugi võimalus teha mitmesuguseid valikuid, ka prognooside osas. Meteoteenistuste vahel käib aga päris kõva ilmasõda ennustuste mõjukuse pärast.

Aastate eest kirjutas näiteks Vene veebileht Gismeteo.ru: “Kui te ei ole rahul meie prognoosiga, vaadake kohalike sünoptikute ennustusi – nemad teavad kohalikke olusid paremini.” Õige märkus – on ju mereäärsete riikide ilmaolude muutused raskemini ette aimatavad. Nüüd on see märkus tollest ilmaveebist mõistagi kadunud. Kui 1. maid nimetatakse ka tööliste solidaarsuspäevaks, siis analoogne päev on 191 riigi ilma “tegemisega” seotud inimestel 23. märts, mida ametlikult nimetatakse maailma meteoroloogiapäevaks.

Igal aastal käib maailma meteoroloogiaorganisatsioon (WMO) välja sobiliku teema, mille ümber toimuvad riikides kokkusaamised. Seekord oli arutlusaineks esitatud “Ilma jälgimine, kaitsmaks elusid ja vara – tähistades 50 aasta möödumist maailma ilmavaatlusprogrammi (WWW) algusest”. (Naljakas sai see deviis eesti keeles küll.)

Toda programmi loetakse WMO kõigi tegevusalade selgrooks, sest sinna kuuluvad tavalised vaatlused meteojaamades, neid on aga üle maakera ligi kümme tuhat, samuti ilmasatelliitide ja -radarite töö. Nimetatud vaatlusprogrammi järgi tegutsevad ka Eesti veerandsada ilmajaama, mis kõik on automatiseeritud. Lisaks saab andmeid 60 hüdromeetriaajaamast.

Eks selle ülemaailmse vaatlusvõrgu korralik töö ongi taganud prognooside täpsuse suurenemise – viiepäevased ennustused olevat praegu sama usaldusväärsed kui kahepäevased 25 aasta eest.

Juba kolmas kord annab EMHI välja meteoroloogia aastaraamatut, mis on jätkuks 1930ndatel ilmunud analoogsetele kogumikele. Huvilised saavad sealt ülevaate ilmajaamades mõõdetavatest nähtustest, kuude ja aasta kokkuvõtteid, ülevaate ilmasündmustest maakeral aastal 2012.

Ainuke puudus on mõnede silmis see, et aastaraamatut saab näha vaid elektroonilisel kujul, s.t. internetist EMHI koduleheküljel publikatsioonide rubriigis.

Uurimisjaamas Vostok

Teatavasti on kõige karmima kliimaga paik, kus asub meteojaam, Antarktise mandri sügavuses kolme ja poole kilomeetri kõrgusel. Vene uurimisjaamas Vostok on mõõdetud planeedi madalaimaks temperatuuriks $-89,2$ kraadi. Suvesoojaks loetakse sealkandis aga 30 miinuskraadi!

Selles jaamas leidis 1982. aasta 12. aprillil, kosmonautikapäeval, aset tragöödia – elektrijaam läks põlema, jättes ekspeditsiooni ligi kaheksaks kuuks kütte ja valguseta. Õnneks suutis meeskond meie kandi mehe, meteoroloog Vello Pargi juhtimisel üle elada pika polaaröö, saades töökorda vana diiselmootori. Ja seda ajal, mil väljas oli külma -70 , majakestes aga -20 kraadi. Tolle talve minimaalseks õhutemperatuuriks mõõtis Park koguni $-85,6$ kraadi!